

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра української літератури

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

"Методологія та організація наукових (літературознавчих) досліджень"
вибіркова

Освітньо-професійна програма Українська мова та література

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробник: Антофійчук Володимир Іванович, професор, доктор філологічних наук

Профайл викладача (-ів) <https://scholar.google.com.ua/citations?user=dIkIJ18AAAAJ&hl=uk>

Контактний тел. 0372584836

E-mail: antofiychuk@ukr.net

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5193>

Консультації Очні консультації: понеділок – 13.00 – 15.00
Онлайн-консультації: вівторок – 13.00 – 15.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Науково-дослідна діяльність студентів-філологів – це інтелектуальна праця, спрямована на набуття відповідних знань, умінь, навичок; вона є складником і досить важливою частиною комплексної програми науково-освітньої підготовки висококваліфікованих спеціалістів – випускників університетів.

Курс "Методологія та організація наукових (літературознавчих) досліджень" сприятиме організації науково-дослідної роботи студентів, підвищенню її якості та ефективності. Курс забезпечує ознайомлення студентів із сучасною методологією літературознавчих досліджень, що сприяє пізнанню історії національної літератури в широкому світовому контексті, осмисленню літературних явищ різних культурно-історичних періодів, новому прочитанню творчості конкретного письменника в цілому чи окремих її текстів.

2. Мета навчальної дисципліни: Курс "Методологія та організація наукових (літературознавчих) досліджень" ставить перед студентами завдання щодо самостійного провадження наукових пошуків, уміння їх узагальнювати, вироблення певних навичок у доборі фактичного матеріалу, його систематизації, використання технічних засобів, експериментальних даних, оволодіння культурою роботи з науковими джерелами (конспектування, реферування, узагальнення, складання бібліографії тощо).

3. Пререквізити. "Вступ до літературознавства", "Вступ до спеціальності", "Основи наукових досліджень", "Теорія літератури", "Історія української літератури", "Історія зарубіжної літератури".

4. Результати навчання

Внаслідок вивчення курсу "Методологія та організація наукових (літературознавчих) досліджень" студенти повинні досягти необхідних умінь і навичок щодо провадження науково-дослідної роботи в галузі літературознавства, ефективного виконання різних завдань у процесі написання і захисту дипломної роботи. Зокрема, особливо важливо, щоби студенти навчилися самостійно аналізувати твори різних проблемно-тематичних і жанрово-стильових виявів, простежувати досліджуваний матеріал у відповідному контексті національної і світової літератури, робити висновки та рекомендації. У результаті вивчення курсу студент повинен оволодіти такими **компетентностями**:

Загальні:

ЗК-4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11 Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові:

ФК-1 Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК-4 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК-5 Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

Програмними результатами навчання є:

ПР-7 Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПР-8 Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

ПР-9 Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПР-15 Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПР-16 Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

Студент повинен **знати**:

- принципи організації розумової і наукової праці;

- напрями сучасного літературознавства;
- методологічні принципи наукових досліджень;
- основи та сутність технологій наукової діяльності;
- зміст і основні процедури наукових досліджень з літературознавства;
- методи і методики літературознавчого аналізу;
- види і жанри наукових студентських досліджень;
- вимоги до змісту, композиції, метамови, стилю викладу матеріалу та технічного оформлення студентських науково-дослідних робіт.

Студент повинен **уміти**:

- здійснювати наукове дослідження з літературознавства, володіти галузевою науковою термінологією та використовувати її у науковому дослідженні;
- формулювати тему, мету, завдання дослідження, визначати його новизну, актуальність та можливості практичного використання;
- користуватися фаховою науковою літературою, робити її огляд, інтерпретувати, анотувати, систематизувати матеріали;
- оцінювати різні точки зору щодо певної наукової проблеми;
- фахово і толерантно вести наукову дискусію;
- використовувати сучасні комп'ютерні технології для виконання науково-дослідних робіт з літературознавства;
- підготувати різні жанри наукових досліджень до друку.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ (ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ) ДОСЛІДЖЕНЬ»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	3	90	3	30				60		залік
Заочна	1	1	3	90	3	8				82		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ												
Тема 1. Психологія і технологія наукової творчості.	7	2				5	7	1					6
Тема 2. Специфіка праці	7	2				5	7	1					6

вченого-літературознавця.												
Тема 3. Організація літературознавчих досліджень в Україні.	9	2				5	7	1				6
Тема 4. Пошук та обробка наукової інформації.	7	2				6	8					6
Разом за ЗМ 1	30	8				21	29	3				24
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. МЕТОДОЛОГІЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ											
Тема 1. Методологія як наука про методи.	7	2				5	11	1				10
Тема 2. Літературознавча методологія, її суть і специфіка.	9	2				5	11	1				10
Тема 3. Проблема вибору методу.	7	2				5	10					10
Разом за ЗМ 2	23	6				15	32	2				30
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 3. НАУКОВІ МЕТОДИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.											
Тема 1. Методи, зорієнтовані на вивчення автора.	9	4				6	8					6
Тема 2. Методи, зорієнтовані на вивчення формальних особливостей тексту.	9	4				6	7	1				8
Тема 3. Методи, зорієнтовані на контекст літературний і культурно-історичний.	10	4				6	7	1				8
Тема 4. Методи, зорієнтовані на читача.	9	4				6	7	1				6
Разом за ЗМ 3	37	16				24	29	3				28
Усього годин	90	30				60	90	8				82

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
---	------------

1.	Зародження та розвиток українського літературознавства (XI – XVIII ст.).
2.	Українське літературознавство першої половини XIX століття.
3.	Розвиток українського літературознавства в середині XIX століття.
4.	Українське літературознавство у другій половині XIX – на початку XX ст.
5.	Українське літературознавство XX століття: здобутки і втрати.
6.	Українське і світове літературознавство на сучасному етапі.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є письмова (есе, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка А (90 – 100 балів) або "зараховано" виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади, які дозволяють судити про повно ту уявленість студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатою мовою, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або "зараховано" виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплено ілюстраціями. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або "зараховано" виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення питань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з практики не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або "зараховано" виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх питань, поверхово аргументує положення, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або "зараховано" виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх питань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з

історико-літературного матеріалу. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка *FX* (35 – 49 балів) або "незараховано" виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилення на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка *F* (1 – 34 балів) або "незараховано" виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповісти на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2			Змістовий модуль 3					
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T1	T2	T3	T4	40	100
3	4	4	4	5	5	5	7	7	8	8		

7. Рекомендована література (основна)

1. Албул О. Львівська славістика в загальноєвропейському контексті. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Л. А. Булаховського*. Київ : Освіта України, 2019. С. 3 – 11.
2. Антофійчук В. Біблійні контексти української прози (Від Середньовіччя до сьогодення) : монографія. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021. 316 с.
3. Антофійчук В. Буковинські образки : Статті, передмови, рецензії, спогади. Бухарест : Вид-во "RCR Editorial", 2020. 352 с.
4. Антофійчук В.І. Євангельські образи в українській літературі ХХ століття : монографія. Чернівці: Рута, 2001. 335 с.
5. Антофійчук В. "Голос твій ніколи не лукавив": Михайло Михайлюк в українському літературному просторі : монографія. Бухарест : Вид-во "RCR Editorial", 2019. 262 с.
6. Антофійчук В. "На арфі Господній..." : Біблійний інтертекст у поезії Дмитра Загула. Чернівці : Букрек, 2020. 64 с.
7. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство : підручник. Київ : ВД "Києво-Могилянська академія", 2008. 430 с.
8. Возний І. Основи наукових досліджень : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2009. 144 с.
9. Голомб Л. Методологія та методика студентських наукових досліджень із українського літературознавства : навч.-метод. посібник. Ужгород, 2002. 76 с.
10. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 272 с.
11. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 1926 – 2001: Сторінки історії, 75 / Відп. ред. та упоряд О. В. Мишанич. Київ : Наук. думка, 2003. 589 с.
12. Квіт С. Герменевтика стилю. Київ : ВД "Києво-Могилянська академія", 2011. 143 с.

13. Ковалів Ю. І. Абетка дисертанта: Методологічні принципи написання дисертації : посібник. Київ: Твім інтер, 2009. 460 с.
14. Ковалів Ю. І. Літературна герменевтика : монографія. Київ : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 240 с.
15. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. К.: Вища школа, 2004. 208 с.
16. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Київ: Кондор, 2009. 206 с.
17. Кушнарєнко Н. М., Удалова В. К. Наукова обробка документів: Підручник. 3-тє вид., стер. Київ : Знання, 2006. 331 с.
18. Література. Теорія. Методологія / пер. з польськ. С. Яковенка; упоряд. і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид. Київ: ВД "Києво-Могилянська академія", 2008. 543 с.
19. Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / автор-укладач Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ "Академія", 2007.
20. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник / за ред. І. С. Добронравої (ч. 1) та О. В. Руденко (ч. 2). Київ : ВПЦ "Київський університет", 2018. 607 с.
21. Наєнко М. К. Історія українського літературознавства і критики : навч. посібник. Київ : ВЦ "Академія", 2010. 520 с.
22. Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. Київ: ВД "Києво-Могилянська академія", 2006. 347 с.
23. Світельник І. Інформаційна культура студента: навч. посібник. Київ: Кондор, 2012. 182 с.
24. Ткаченко А. О. Філологічний аналіз та інтерпретація у вимірах поетики/стилю (На матеріалі одного вірша). Київ, 2008. 20 с.
25. Ференц Н. Сучасні методологічні засади літературознавства : навчально-методичний посібник для студентів філологічного факультету. Ужгород : Гражда, 2021. 140 с.

Рекомендована література (додаткова)

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. Марії Зубрицької. Львів : Літопис, 1996. 634 с.
2. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агєєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
3. Антофійчук В. І. Євангельські образи в українській літературі ХХ століття : монографія. Чернівці : Рута, 2001. 335 с.
4. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко. Київ : ВД "Києво-Могилянська академія". 744 с.
5. Біла А. Український літературний авангард : пошуки, стильові напрямки : монографія. Вид. 2-е, доп. і перероб. Київ : Смолоскип, 2006. 464 с.
6. Баррі П. Вступ до терії: літературознавство і культурологія / пер. з англ. О. Погинайко. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с.
7. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури : підручник / за наук. ред. О. Галича. Київ : Либідь, 2001. 488 с.
8. Гнатюк М. Іван Франко і проблеми теорії літератури : навч. посібник. Київ : ВЦ "Академія", 2011. 240 с.
9. Гнатюк М. Літературознавчі концепції в Україні другої половини ХІХ – початку ХХ сторіч. Львів, 2002. 208 с.
10. Дзюба І. М. З криниці літ : У 3 т. Київ : ВД "Києво-Могилянська академія", 2006 – 2007.
11. Євшан Микола. Критика. Літературознавство. Естетика / упоряд. Н. Шумило. Київ : Основи, 1988. 658 с.

12. Зеров М. Українське письменство / упоряд. М. Сулима. К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2003. 1302 с.
13. Іванишин В. П. Нариси з теорії літератури : навч. посібник. Київ : ВЦ "Академія", 2010. 256 с.
14. Ільницький М. На перехрестях віку: У 3 кн. Київ : ВД "Києво-Могилянська академія", 2008 – 2009.
15. Мовчан Р. Український модернізм 1920-х : портрет в історичному інтер'єрі : монографія. Київ : ВД "Стилос", 2008. 544 с.
16. Нямцу А. Миф. Легенда. Література (теоретические аспекты функционирования) : монографія. Черновцы : Рута, 2007. 520 с.

8. Інформаційні ресурси

http://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky_osn_metod_ta_org_nayk_dosl.pdf
https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov.pdf
<https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20posibnyk.pdf>
<http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/1/4/1-4-kl42.pdf>